

PROGRAM RADA HRVATSKE KNJIŽNICE ZA SLIJEPE ZA 2026. GODINU

- ❖ 45. godina izlaženja časopisa „Mladost“
- ❖ 25. godina izlaženja časopisa „Sveta Lucija“

Zagreb, srpanj 2025.

1. REDOVITA DJELATNOST

U skladu sa Zakonom o knjižnicama (NN 17/2019) kao i Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 111/2021) Hrvatska knjižnica za slijepe brine na nacionalnom nivou o knjižničnim potrebama osoba s teškoćama čitanja standardnog tiska. Godišnji plan i program rada Knjižnice oslanja se na njenu djelatnost koja se prije svega sastoji u proizvodnji građe u pristupačnim formatima, njezinoj pohrani i distribuciji. Stoga Knjižnica, na širem planu brine o kulturnim, informacijskim, obrazovnim, tehnološkim i društvenim potrebama slijepih, slabovidnih i drugih osoba koje ne mogu čitati standardni tisak. Jedna od njezinih redovnih zadaća je djelovanje na popularizaciji usluga, kako kod već postojećih članova tako i u svrhu detekcije potencijalnih članova. Od važnosti je i prisutnost i prepoznatljivost rada Knjižnice na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini te podsjećanje javnosti na potrebe i prava čitatelja kojima standardni tisak nije standard te zagovaranje brajice kao temelja pismenosti slijepih osoba. Kako bi bilo moguće održati produkciju i usluge, Knjižnica nastoji u skladu s financijskim mogućnostima pratiti razvoj tehnologije te međunarodne trendove produkcije i podrške, kao i standarde vezane uz usluge namijenjene osobama koje imaju teškoće čitanja standardnog tiska.

1.1 Odjel posudbe

Korisnička populacija i usluge

Osim slijepih i slabovidnih korisnika, među članovima Hrvatske knjižnice za slijepe sve je veći broj učenika s teškoćama čitanja te osoba s drugim oštećenjima koja im onemogućuju čitanje standardnog tiska. Želje svih tipova korisnika nastojimo zadovoljiti produkcijom i uslugama te su nastojanja Knjižnice što veći broj naslova pripremiti u pristupačnim formatima. Novi korisnici se učlanjuju direktnim dolaskom, poštom ili elektronskom poštom. Osim popunjene pristupnice, svaki je novi član dužan priložiti dokument iz kojeg se zaključuje da je riječ o osobi koja ima teškoću čitanja standardnog tiska. Djelatnici su dužni postupati u skladu sa Zakonom o zaštiti osobnih podataka i Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima. Usluga "e-knjige", pokrenuta 2015. godine, preimenovana je u "digitalnu knjižnicu". Od 2018. godine moguće je osim zvučnih knjiga preuzimati i knjige u digitalnom formatu, a od 2019. godine ta je mogućnost dodijeljena i za časopise. Broj korisnika usluge digitalne knjižnice povećava se iz godine u godinu, s tim da je tijekom 2020. godine doživjela velik porast usko povezano s epidemijom virusa COVID - 19 i posljedicama potresa. Obje usluge razvijane su u suradnji s tvrtkom Point iz Varaždina u okviru knjižničnog softvera Metelwin.

Od početka 2019. godine članom Knjižnice može postati i narodna knjižnica. Na taj način širimo naše usluge i na lokalnoj razini te disperzijom dolazimo do potencijalnih korisnika. U 2023. godini pojačali smo suradnju sa školskim i narodnim knjižnicama zbog rastuće potrebe građe u pristupačnim formatima kod učenika s teškoćama čitanja te smo počeli surađivati i s Domovima za starije i nemoćne osobe. Knjižnice kao i Domovi ne plaćaju članarinu nego sklapaju ugovor o suradnji i preuzimaju uglavnom zvučne knjige s naše mrežne stranice u skladu s važećim pravilima.

Velik dio posudbe zvučnog fonda i dalje se vrši na odavno uspostavljen način, poštom, na desetke adresa dnevno u Hrvatskoj i u inozemstvu, 2-3 naslova po pošiljci uz povratak na adresu Knjižnice. Posudba knjižnog fonda na brajici vrši se također poštom, u povratnom (tvrdo ukoričeni primjerci) i/ili prema želji korisnika bespovratnom obliku (tiskanje brajice na zahtjev) korisnicima knjižnice u Hrvatskoj i u inozemstvu, sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima.

Dostava knjiga automobilom korisnicima knjižnice na kućne adrese, učeničke i domove za starije i nemoćne osobe vrši se po korisniku jednom tjedno na telefonski poziv za područje Zagreba i Zagrebačke županije.

Prema statistici za 2024. godinu, prosječan član Hrvatske knjižnice za slijepe pročitao 35 naslova godišnje što svjedoči o velikoj potrebi za naslovima u pristupačnim formatima te većoj potrebi za knjigom i čitanjem kao jednim od rijetkih izvora razonode i načina za provođenje slobodnog vremena.

Standardni poslovi obrade, prezentiranja i distribucije knjižne građe

- Obavljanje poslova inventarizacije, katalogizacije, klasifikacije i prezentacije novog knjižnog fonda u svim formatima. U 2026. godini planira se nastaviti formiranje knjiga Zaštićenog fonda (starih i rijetkih knjiga na brajici, knjiga na brajici s potpisima autora) kojim bi se pokušali dodatno zaštititi stara i vrijedna dijela koja knjižnica posjeduje. Također se planira i osnivanje Zavičajne zbirke koja bi sadržavala djela slijepih ili slabovidnih autora.
- Stavljanje novih naslova knjiga u zvučnom i EPUB formatu na web poslužitelj knjižnice zbog aktivacije usluge preuzimanja "digitalna knjižnica"
- Popravljanje i otpis starog, oštećenog i izgubljenog fonda
- Nabava i dorada ambalaže za slanje zvučnih knjiga i knjiga na brajici
- Objavljivanje popisa novih knjiga u zvučnim časopisima i časopisima na brajici te u e-biltenu knjižnice „Redak“
- Ažuriranje popisa novih naslova na mrežnoj stranici knjižnice
- Pretraživanje i rezervacije knjiga putem interneta
- Distribucija zvučnih časopisa i časopisa na brajici svim pretplatnicima

- Održavanje i usavršavanje mrežne usluge distribucije časopisa pretplatnicima
- Objavljivanje informacija iz rada knjižnice na mrežnoj stranici knjižnice, na društvenog stranici Facebook te u e-biltenu knjižnice „Redak“, glasilu Hrvatske knjižnice za slijepe
- Ažuriranje baze podataka o korisnicima knjižnice
- Ostvarivanje razmjene knjiga i podataka pomoću međunarodne platforme ABC konzorcij (AccessibleBooksConsortium) u sklopu WIPO-a (World Intellectual Property Organization), a u skladu s Ugovorom iz Marakeša.

Zasebni projekti i posebne dužnosti koje se obavljaju na Odjelu za posudbu:

- Izrada predložaka i odobrenja potrebnih za obilježavanje ambalaže lijekova i ostalih hrvatskih proizvoda brajicom
- Izrada plana proizvodnje knjiga u pristupačnim formatima i njegova realizacija uz koordinaciju rada sa spikerima, rasporeda snimanja i nabave predložaka na standardnom tisku te izrade ugovora i radnih naloga koji se vrše na odjelu administracije i računovodstva. Osmišljavanje šireg plana proizvodnje građe u pristupačnim formatima kroz suradnju s udrugama, zakladama i ustanovama koje se bave produkcijom građe u pristupačnim formatima.

Obrazovni, kulturno-umjetnički i popularno znanstveni programi

- Uključenost u nacionalnu kampanju "I ja želim čitati!" – cilj je ove kampanje informirati i educirati javnost te ju učiniti osjetljivom za problematiku osoba s teškoćama čitanja i disleksijom
- Organiziranje taktilnih i drugih izložbi radova slijepih i drugih autora, izložbe likovnih radova djece Centra Vinko Bek, individualne izložbe osoba s invaliditetom, radovi koji su nastali kao rezultat raznih radionica i sl.
- Obilježavanje Međunarodno dana darivanja knjigom pod geslom „Čitam, dam, sretan sam“, 14. veljače
- Izložbe o Knjižnici i njenoj građi u drugim knjižnicama u državi
- Obilježavanje Dana Hrvatske knjižnice za slijepe, 18.04.
- Dodjela priznanja "Antun Lastrić" pojedincima zaslužnim za kulturni život, obrazovanje i pismenost slijepih osoba odnosno korisnika Hrvatske knjižnice za slijepe
- Natječaj za najbolju kratku priču „Sead Ivan Muhamedagić“

- Obilježavanje manifestacije Noć knjige događanjima u Knjižnici i sudjelovanje na događanjima izvan Knjižnice koji se tiču tematike osoba koje ne mogu čitati standardni tisak
- Obilježavanje Međunarodnog dana pismenosti, 8. rujna
- Obilježavanje Međunarodnog dana slijepih osoba 15. listopada kroz posjete učenika osnovne škole Knjižnici, upoznavanje s odjelima, aktivnostima knjižnice, uslugama i knjižnim fondom te radom slijepih zaposlenika
- Obilježavanje Mjeseca hrvatske knjige nizom aktivnosti: predstavljanje slijepih autora, predstava za djecu, predavanja, kviz znanja i dr.
- Sudjelovanje u Nacionalnom kvizu za poticanje čitanja
- Obilježavanje Dana osoba s invaliditetom, 3. prosinca
- Uključivanje domaćih autora u interpretaciju zvučnog izdanja njihovih književnih ostvarenja te organiziranje nekoliko književnih poslijepodneva
- Predstavljanje djela slijepih autora kroz objavljivanje njihovih djela u pristupačnim formatima i druženja s autorima
- Održavanje tematskih predavanja stručnjaka s područja društveno-humanističkih, tehničkih i prirodnih znanosti
- Organiziranje koncerata klasične glazbe u suradnji s Muzičkom akademijom u Zagrebu te suradnja s manjim teatrima kroz kraće i prilagodljive izvedbe
- Organizacija edukativno – informativnih posjeta Knjižnici učenika osnovnih i srednjih škola ili gostovanja Knjižnice školama s ciljem upoznavanja s osnovama hrvatske brajice kao i vježbanje pristupu slijepoj osobi kroz druženja.
- Održavanje tečajeva Brailleovog pisma za zainteresirane građane
- Podrška raznim humanitarnim akcijama izradom materijala u pristupačnim formatima
- Susret čitateljskih klubova i kontinuirano održavanje aktivnosti Čitateljskog kluba Hrvatske knjižnice za slijepe (organiziran putem Facebook profila od 2018. godine, a od 2025. i u fizičkom obliku).

Ostale aktivnosti vezane uz rad na stručnim skupovima i u stručnim tijelima

- Sudjelovanje u radu sekcije IFLA LPD (Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) te izrada smjernica za knjižnične usluge za osobe s teškoćama čitanja standardnog tiska
- Sudjelovanje u radu Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama pri Hrvatskom knjižničarskom društvu, kao i suradnja s Komisijom za Javno zagovaranje,

Komisijom za upravljanje te Radnom grupom za Društvene medije pri istom društvu u sklopu obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica, 11. studenog te drugih događanja

- Suradnja sa Zagrebačkim knjižničarskim društvom kroz djelovanje u skupini ZKD biciklista u svrhu promocije knjižničarske profesije i UN Agende 2030
- Suradnja s Hrvatskim čitateljskim društvom u organizaciji stručnog skupa povodom obilježavanja Međunarodnog dana pismenosti, 8. rujna
- Suradnja s narodnim i školskim knjižnicama koje su implementirale knjižnične usluge za slijepe i slabovidne korisnike: radionice u svrhu promocije usluga knjižnice i primjeni asistivnih tehnologija u svrhu samostalnog korištenja usluge "digitalna knjižnica"
- Suradnja s fakultetima i katedrama iz područja knjižničarstva (mentorstvo i gostujuća predavanja).
- Radionica u sklopu CSSU-a (Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH) na kojoj će predavači biti djelatnici knjižnice vezano uz usluge namijenjene osobama s teškoćama u čitanju standardnog tiska te obrade građe u pristupačnim formatima kao i predavanja vezana uz Inkluzivnost i pristupačnost.
- Suradnja s Hrvatskim savezom slijepih, udrugama slijepih, Centrima za obrazovanje slijepih i srodnim institucijama i knjižnicama u regiji i u svijetu.
- Kontinuirana promidžba rada knjižnice putem medija – radija, TV-a, tiska i mrežnih portala, društvene mreže Facebook te e-biltena „Redak“, glasila knjižnice
- Promoviranje knjižničnih usluga posebice preuzimanja knjiga preko informativnih letaka, prezentacija, predavanja i radionica.

1.2 Odjel za proizvodnju zvučnih izdanja

U odjelu se odvijaju sljedeći poslovi svakodnevno:

- Realizacija izdavačkog programa snimanja i kopiranja zvučnih knjiga na CD-ima u Daisy formatu poznatih svjetskih i hrvatskih autora lijepe književnosti te autora s područja znanstveno popularne i stručne literature – oko 200 naslova godišnje
- Pohrana originala zvučnih knjiga na lokalni tvrdi disk i vanjski poslužitelj
- Prebacivanje originala zvučnih knjiga s magnetofonskih vrpca u digitalni format, pohrana na tvrdi disk, vanjski poslužitelj te izrada digitalnih zvučnih kopija u Daisy formatu
- Kontinuirana obrada fonda zapisa u MP3 formatu strukturiranom kao audio kasete i prerada u Daisy oblik tzv. „dejziranje“

- Snimanje, kopiranje i distribucija zvučnih časopisa koje Knjižnica proizvodi, na CD-ima u Daisy formatu te reguliranje distribucije putem interneta
- Usluge snimanja, kopiranja i distribucije zvučnih zapisa za druge naručitelje koji imaju uređena autorska prava ili su izuzeti naknade
- Samostalno snimanje „full Daisy“ formata (pri čemu se spaja tekst na ekranu s glasom spikera) u jednom od studija Knjižnice pomoću programa Obbi.

1.3 Brajčna tiskara

U odjelu Brajčne tiskare odvijaju se sljedeći poslovi svakodnevno:

- Realizacija plana proizvodnje knjiga u Daisy3 odnosno EPUB3 formatu te priprema u formatu Duxbury u svrhu ispisa knjiga na brajici na zahtjev
- Tiskanje knjiga na brajici i njihov uvez u knjigovežnici
- Popravak knjiga na brajici
- Priprema knjiga u strojno čitljiv (digitaliziran) format za predloške naratorima zvučnih knjiga
- Izrada i distribucija časopisa na brajici
- Poslovi prijepisa na brajicu i umnožavanja za druge naručitelje kao što su Hrvatski savez slijepih, udruge slijepih, Tiflološki muzej, centri za obrazovanje slijepih, udruge, državne i javne ustanove
- Suradnja s izdavačima na izdanjima koji u sebi sadrže i tekstove na brajici
- Tiskanje kalendara na brajici te tiskanje priloga (podliska) časopisu Žena (ljubavni roman, zbirka pripovijedaka, prigodni tekstovi)
- Sudjelovanje u izradi taktilnih slikovnica za slijepu i slabovidnu djecu
- Tiskanje kraćih laganijih tekstova za učenje brajice namijenjenih starijim osobama.
- Izrada udžbenika, priručnika i drugih materijala za slijepe učenike u integraciji i studente
- Izrada popularnih brošura s područja medicine
- Tiskanje kraćih tekstova za osobne potrebe korisnika knjižnice
- Izrada knjiga u sveščićima popularnih domaćih i/ili stranih autora koje se ustupaju bez naknade svim zainteresiranim korisnicima knjižnice sa svrhom popularizacije brajice
- Izrada popisa knjiga na zahtjev korisnika

1.4 Matična služba

Odjel Matične službe organiziran je kroz rad Odjela posudbe i ureda ravnatelja. Prema Pravilniku o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj (NN 81/2021), matična i razvojna služba Hrvatske knjižnice za slijepe obavlja sljedeće djelatnosti:

- Obavlja matičnu djelatnost za sve knjižnice u Republici Hrvatskoj u dijelu koji se odnosi na djelatnost proizvodnje i nabave knjižnične građe u pristupačnim formatima u svrhu pružanja knjižničnih usluga osobama koje ne mogu čitati standardni tisak, sukladno članku 28. Zakona
- Obavlja matičnu razvojnu djelatnost na području svoje nadležnosti sa sljedećim zadaćama: koordinira proizvodnju knjiga u pristupačnim formatima u suradnji s proizvođačima (ustanovama i drugima) u svrhu pokretanja zajedničke platforme za pohranu i njihovo korištenje
- Suraduje s knjižnicama u pružanju usluga osobama s teškoćama u čitanju standardnog tiska, savjetujući i pripremajući upute za rad
- Suraduje s nakladnicima, tijelom državne uprave nadležnim za poslove intelektualnog vlasništva i ministarstvom nadležnim za poslove kulture u proizvodnji, distribuciji i dostupnosti knjiga u pristupačnim formatima
- Sudjeluje u radu središnjeg stručnog vijeća svih matičnih razvojnih službi Republike Hrvatske
- Brine o izvršenju plana proizvodnje knjiga u Knjižnici
- Zadužena je za plan proizvodnje knjiga Hrvatske knjižnice za slijepe
- Briga o redovitom izlaženju časopisa
- Kroz matičnu službu uređeni su odnosi s javnošću

Za pun razvoj ove specifične službe nisu ispunjeni svi uvjeti te se ova djelatnost vrši u sklopu drugih tekućih poslova dok zapošljavanje stručne osobe na radno mjesto matičara unutar institucije i financiranje rada odjela ostaju kao imperativ u budućem periodu.

2. POSEBNI PROGRAMI HRVATSKE KNJIŽNICE ZA SLIJEPE U 2026. GODINI

1. PODCAST Hrvatske knjižnice za slijepe

Podcast je oblik audio emitiranja putem interneta. Takvi se zapisi mogu slušati direktno sa stranice, YouTube kanala ili preuzeti u MP3 formatu. Podcastu Hrvatske knjižnice pristupa se putem mrežne stranice i Facebook stranice Knjižnice te YouTube kanala. Do danas Podcast je promijenio koncept nekoliko puta, a od 2022. godine epizode su interaktivne odnosno gosti su autori, književnici,

stručnjaci i znanstvenici, a teme razgovora kroz unaprijed postavljena pitanja usmjeravaju korisnici knjižnice. Za razliku od događanja u prostoru knjižnice, na ovaj su način u razgovor uključeni i korisnici na području cijele Hrvatske. Od 2026. godine planira se uz tzv. „književni podcast“ organizirati i „popularno-znanstveni podcast“ koji bi ugostio brojne stručnjake iz područja znanosti. Gosti u ovom podcastu bi na svima prihvatljiv način jednostavnim jezikom govorili o popularnim temama u znanosti. Kako se „književni podcast“ veže uz časopis Znanost i umjetnost, tako će se „popularno-znanstveni podcast“ vezati uz časopis Mladost.

2. Državno natjecanje u brzom i izražajnom čitanju brajice

Od 2009. godine Hrvatska knjižnica za slijepe organizira Državno natjecanje u brzom i izražajnom čitanju brajice u svrhu poticanja pismenosti slijepih osoba i afirmacije brajice kao takve. Natječu se korisnici Knjižnice, odnosno sve osobe kojima je brajica osnovno pismo. Događanje se organizira u proljeće, a okuplja sve uzraste čitatelja brajice. Postoji nekoliko kategorija i disciplina koje su podložne modifikaciji s obzirom na razvijanje tehnološke podrške. Najboljim čitateljima se dodjeljuju nagrade, a natjecateljima i videćim pratiteljima koji nisu smješteni u Zagrebu, pokrivaju se putni troškovi. Članovi komisija su slijepe i videće osobe, suradnici i djelatnici Knjižnice, a njihov se rad ne honorira.

3. Međunarodna službena putovanja Godišnja konferencija IFLA WLIC 2026

4. Međunarodna službena putovanja Polugodišnji sastanak IFLA LPD sekcije 2026

5. Kviz znanja

Hrvatska knjižnica za slijepe organizira od 2014. godine tradicionalno Kviz natjecanje za svoje članove. Voditelj kviza je poznati redatelj, glumac i kvizoman Mario Kovač, a natječu se slijepe i slabovidne osobe. Natjecatelji su podijeljeni u nekoliko ekipa. Pitanja obuhvaćaju različita područja poput književnosti, kulture, sporta, geografije i dr. Događanje se održava u Mjesecu hrvatske knjige. Najboljim natjecateljima dodjeljuju se novčane nagrade.

6. Dodjela priznanja „Antun Lastrić“

Hrvatska knjižnica za slijepe je 2018. godine utemeljila ovo priznanje kao zahvalu prije svega pojedincima, a onda i udrugama, projektima, ustanovama koje su svojim radom na osobit način doprinijele kulturnom životu, obrazovanju i pismenosti slijepih osoba odnosno korisnika Hrvatske knjižnice za slijepe, te direktno ili indirektno utjecale na djelovanje same Knjižnice. Priznanje se dodjeljuje od 2022. godine na Dan hrvatske knjižnice za slijepe, 18. travnja. U siječnju se raspisuje javni poziv za predlaganje kandidata, a u ožujku Povjerenstvo za dodjelu priznanja odabire dobitnike.

7. Natječaj za najbolju kratku priču „Sead Ivan Muhamedagić“

Natječaj za najbolju kratku priču revitaliziran je u Hrvatskoj knjižnici za slijepe 2022. godine i sastavni je dio u organiziranju Dana Hrvatske knjižnice za slijepe, 18. travnja kada je proglašenje pobjednika uz javno čitanje prve nagrađene priče. Prosudbeno Povjerenstvo prima samo jedan rad od svakog autora, a natjecati se mogu sve prikupljene priče ukoliko zadovoljavaju određene kriterije. Priče ne smiju biti nigdje drugdje objavljivane sve do proglašenja najboljih nakon čega se objavljuju u „Zborniku kratkopričaša“ i to u zvučnom obliku, EPUB formatu i na brajici.

8. Ciklus tribina

Tijekom 2024. godine pokrenuli smo ciklus tribina za mlađe korisnike Knjižnice koje smo pokušali zainteresirati za književne teme. Želja nam je i u idućoj godini nastaviti s ovakvim druženjima u knjižnici. Mladi su važni pokretači promjena i imaju bitnu ulogu u izgradnji društava. Iz tih razloga želimo im omogućiti da uz poznatog i priznatog moderatora/icu i njegovog ili njezinog gosta svaki drugi točno odabrani dan u mjesecu pričamo i raspravljamo o popularnim temama iz perspektive mladih i njihove svakodnevne kroz mnoga književna djela što je ujedno i glavni cilj ovog kontinuiranog programa, književnom senzibilizacijom i kvalitetnim sadržajima obogatiti svakodnevnicu mladih i svih onih koji se tako osjećaju. Kako Knjižnica djeluje na nacionalnom nivou, samo događanje prenosi se putem Zoom aplikacije u kojem korisnici Knjižnice i svi zainteresirani mogu aktivno sudjelovati. Događanje se i snima te se na taj način omogućuje korisnicima koji nisu mogli sudjelovati u događanju naknadno gledanje/slušanje putem našeg YouTube kanala.

9. Susret čitateljskih klubova

U Hrvatskoj postoji nekoliko čitateljskih klubova slijepih koji su оформljeni uz udruge slijepih ili pak uz knjižnicu, a koriste u svome radu knjige u pristupačnim formatima proizvedene u Hrvatskoj knjižnici za slijepe. Hrvatska knjižnica za slijepe ima jedan od najmlađih virtualnih čitateljskih klubova, osnovan 2018. godine i budući da Knjižnica opslužuje populaciju cijele Hrvatske, klub je оформljen kao grupa na Facebooku. Od 2025. godine u Knjižnici djeluje i čitateljski klub „Zvučko“ u kojem se sastaju ljubitelji čitanja jednom mjesečno i raspravljaju o unaprijed dogovorenoj knjizi. U 2026. godini Hrvatska knjižnica za slijepe nastavlja biti domaćin susreta čitateljskih klubova te na taj način omogućiti popularnog gosta autora svim čitateljskim klubovima kako bi s njim u jednoj prisnijoj atmosferi razgovarali o napisanoj knjizi, ali i o drugim temama vezanih uz autorov doživljaj pisanja o kojima se baš ne razgovara na svakoj tribini. Cijeli susret bi bio obrađen i predstavljen kroz časopise koje knjižnica proizvodi te putem mrežne i Facebook stranice, YouTube kanala te e-biltena „Redak“, glasila Hrvatske knjižnice za slijepe.

10. Zelena knjižnica

Tragom UN agende 2030. koju je 2015. usvojilo 150 svjetskih čelnika i koja predstavlja globalni okvir za međunarodnu suradnju u području održivog razvoja do 2030., Hrvatska knjižnica za slijepe od siječnja 2026. želi pokrenuti svoju Zelenu knjižnicu na temelju načela u sklopu IFLA-inog programa zagovaranja (International Advocacy Programme) te iskustava vezanih uz Zelene festivale u Hrvatskoj i međunarodnim konferencijama posvećenim upravo navedenim temama. Na temelju Manifesta za zelene knjižnice želimo se udružiti prema zajedničkoj viziji: voditi svojim primjerom vlastita ekološkog djelovanja i koristiti se svojom moći i područjem utjecaja kako bismo korisnike i druge osobe u zajednici kojoj služimo informirali i nadahnuli na pozitivno djelovanje i izgradnju otpornosti. Cilj knjižnice bio bi upoznati svoje korisnike i javnost s temama, aktivnostima i programima (radionice, predavanja, tribine) te kroz proizvodnju knjiga koje su svojim sadržajem posvećene razvoju zelene pismenosti odnosno informiranosti o ciljevima održivog razvoja i življenja. Gosti ovakvih događanja bili bi stručnjaci, znanstvenici, knjižničari i pojedinci koji žive i rade održivo. Edukativne radionice zamišljene su kao praktikumi na kojima bi djeca i mladi (osnovne i srednje škole, COO) učili o problemima s kojima se naš planet suočava i mogućim rješenjima za njegov spas. Predavanja bi bila povezana sa značajnim ekološkim datumima, temama ili aktualnim događajima na kojima bi uz stručnjake znanstvenike sudjelovali korisnici Knjižnice te šira javnost (pitanja i diskusije).

11. Streaming, korisnička usluga Knjižnice

Praćenje tehnoloških napredaka i osluškivanje zahtjeva korisnika u prethodnom razdoblju dovodi do ideje stvaranja novih platformi koje će omogućiti jednostavniji pristup sadržajima Knjižnice. Realizacija istih već je započela u 2023. godini kada se uredila mrežna infrastruktura te od 2024. godine kada smo proširili tehničke mogućnosti i programska rješenja u svrhu lakše implementacije modernih tehnologija u svakodnevni rad kako bi išli u korak s naprednim uslugama koje svojim korisnicima nude knjižnice našeg tipa u Europi i u svijetu. Streaming (kontinuirani internetski prijenos sadržaja bez potrebe za instalacijom ili preuzimanjem datoteka) kao najnovija i najvažnija korisnička usluga u digitalnom svijetu, daje nov čitateljski doživljaj korisnicima Knjižnice. Tehnologija u kojoj korisnik istovremeno prima podatke i reproducira ih, za razliku od klasičnih metoda preuzimanja gdje korisnik mora čekati da se preuzimanje završi kako bi izvršio reprodukciju, omogućit će članovima čitanje knjiga uživo u vremenu kad im točno odgovara bilo da se radi o stolnom računalu, tabletu ili mobilnom uređaju.

12. Digitalizacija nota hrvatske glazbene baštine na brajici

Hrvatska knjižnica za slijepe u svom fondu pohranjuje i note na brajici. Osim djela stranih kompozitora, pripremanih u srodnim knjižnicama i brajevim tiskarama u Europi i svijetu, u fondu se

nalaze i priručnici za profesore odnosno učenike klavira, gitare i harmonike te manji broj skladbi hrvatskih kompozitora. Ti su priručnici i male zbirke skladbi pripremani u Hrvatskoj knjižnici za slijepe, a priredili su ih, nekad i ručno prepisali, slijepi i slabovidni glazbenici i glazbeni pedagozi. U povijesti su se prijepisom nota na brajicu bavili Valentin Novačić, a ponajviše Josip Hrvoj koji je i autor djela „Brajčna glazbena notacija : priručnik za notno opismenjavanje slijepih“. Želja nam je prije svega neke od tih već postojećih djela prepisati u digitalnom obliku, odnosno na digitalnoj brajici, kako bi ih sačuvali za buduće naraštaje glazbenika. Kasnije bi tim programom digitalizacije željeli obuhvatiti najpoznatija djela hrvatskih kompozitora uključujući i skladbe slijepih odnosno slabovidnih glazbenika i pedagoga. Budući da je riječ o specifičnom poslu koji uključuje ne samo poznavanje notnog pisma nego i brajične glazbene notacije, u program digitalizacije bi uključili dvojicu glazbenika odnosno glazbenih pedagoga koji su također slijepe osobe. Skladbe koje postoje u fondu Hrvatske knjižnice za slijepe otisnute na brajici, a koje smo u 2025. godini počeli prepisivati i pohranjivati u digitalnom obliku su: „Priručnik prstometa, skladbi i akorda za klavir“ Ladislav Šaban, „Contradanza za klavir“ Boris Papandopulo, „Četiri kompozicije za klavir op.50“ Ivana Lang, „Stari dalmatinski plesovi za klavir“ Ivo Lhotka-Kalinski, „Brajčna glazbena notacija : priručnik za notno opismenjavanje slijepih“ Josip Hrvoj i „Priručnik za slijepe ljubitelje gitare : Učim gitaru na bazi sluha“ Josip Hrvoj. U 2026. godini nastaviti ćemo s digitalizacijom nota kako bi omogućili našoj korisničkoj skupini, u Hrvatskoj i svijetu, vrijedna dijela hrvatske glazbene baštine.

13. Digitalizacija arhivske i dokumentarne građe Knjižice

Gradivo u arhivu Knjižnice obrađuje se sukladno temeljnim arhivističkim načelima provenijencije i čuvanja prvobitnoga reda i organizacije a prema usvojenim Pravilima o upravljanju dokumentarnog gradiva Hrvatske knjižnice za slijepe. Dok smo u 2024. godini započeli proces pretvaranja dokumentarnog gradiva u digitalno na način da smo očuvali autentičnost, cjelovitost, čitljivost i druge uvjete određene Pravilnikom o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva, u 2026. nastavljamo istim intenzitetom. Kako smo s Popisa dokumentarnog gradiva Hrvatske knjižnice za slijepe s rokovima čuvanja koji obuhvaća sve vrste gradiva kojima je Hrvatska knjižnica za slijepe u posjedu u 2024. izdvojili one koji na sebi imaju oznaku trajnog čuvanja, i s njima u 2025. započeli proces digitalizacije fonda. U 2026. godini nastavljamo s radom arhiviranja dokumentarnog i arhivskog gradiva knjižnice kroz jedinstveni sustav za pohranu koji stvara centralizirano skladište informacija unutar organizacije (pohrana, upravljanje i obrada svih vrsta poslovnih informacija na učinkovit, ekonomičan i siguran način unutar organizacije).

14. Strip u Knjižnici

U osiguranju ravnopravnog pristupa kulturnim sadržajima korisnicima, Knjižnica pokreće nove sadržaje. Razvoj nove tehnologije doveo je do napretka na brojnim područjima pa tako i na području pristupačnosti adaptiranog sadržaja za osobe s teškoćama čitanja. Nastavljeno na dobru suradnju u 2025. godini kada smo za potrebe Nacionalnog kviza za poticanje čitanja po prvi put u knjižnici osigurali našim korisnicima prilagođen strip, želja nam je u 2026. godini i dalje raditi na izgradnji ove zbirke. Prilagođeni naslovi bili bi dio plana proizvodnje knjižnice a uključivali bi lektirne i popularne naslove stripova.

15. Knjižnica u gostima, proizvodnja novih zvučnih knjiga

Knjižnica je u prošlom razdoblju organizirala nekoliko sastanaka s drugim proizvođačima građe u pristupačnim formatima te izdavačima kako bi izvršila nove zadatke koji su proizašli iz Pravilnika o matičnoj djelatnosti Hrvatske knjižnice za slijepe. Krajem studenog 2024. godine upoznali smo se s uslugama za slijepe i slabovidne korisnike te radom u studiju za snimanje zvučnih knjiga Znanstvene knjižnice Sveučilišta u Zadru. Kolege iz Zadra već godinama marljivo njeguju produkciju zvučnih knjiga lokalne tematike ali i uspomenu na Denisa Rudića, spiritus movensa njihovog studija i inkluzivnih ideja knjižnice. U 2025. godini kolega iz zadarske knjižnice bio je na edukaciji vezano uz snimanje knjiga u našoj knjižnici. Iz navedenih razloga, želja nam je u idućoj godini u suradnji sa Znanstvenom knjižnicom Sveučilišta u Zadru ojačati suradnju i proizvesti 12 naslova knjiga za potrebe korisnika obje knjižnice. Suradnja uključuje prostor, opremu i ljudske resurse od strane Znanstvene knjižnice iz Zadra dok bi Hrvatska knjižnica za slijepe vodila brigu oko naratora, audicija i stručnog nadzora.

16. Investicijska ulaganja u Knjižnicu – uređenje studija za snimanje zvučnih izdanja

U Hrvatskoj knjižnici za slijepe nalaze se tri studija za snimanje zvučnih knjiga – dva studija u kojima naratori surađuju sa snimateljem te jedan studio za samostalan rad i za snimanje podcasta Knjižnice. Zadnje uređenje dvaju studija bilo je 2006. godine prilikom obnove cijele knjižnice dok je treći studio napravljen naknadno. U svrhu unapređenja rada na odjelu želja nam je urediti studije i sobu tehničara kako bi snimke naših zvučnih knjiga i časopisa bile još bolje, kvalitetnije i profesionalnije. U tu svrhu trebalo bi poboljšati zvučne izolacije i akustike studija za snimanje te opremiti studije sa suvremenijom audio opremom za snimanje koja bi omogućavala produkciju profesionalnih zvučnih knjiga i časopisa sukladno trenutno važećim standardima.

